

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus de Conscientia, de Legibus, de Peccatis, de Virtutibus
Theologicis, de Religione, & Beneficiis. Adjunctis in hac editione
Propositionibus ad hanc usque proscriptis

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, 1734

VD18 90392140

Art. II. De Præcepto Charitatis erga Proximum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40986

saltem ex natura operis. 4. Quia (ut aliàs probatum est,) semper tenemur agere propter finem honestum, ideóque ex motivo alicujus virtutis. At omnis honestas, & actus virtutis ex natura sua refertur, & ordinatur ad Deum tanquam ad Regulam, fontem, ac finem omnis honestatis, & ex se tendit ad Dei gloriam, cum sit conformis ejus voluntati, eique placeat.

ARTICULUS II.

De Præcepto Charitatis erga Proximum.

Q. I. *AN datur præceptum diligendi proximum, & ad quid obligat?*

Resp. I. Extat præceptum speciale diligendi proximum non tantum actu externo, sed etiam interno, & amore benevolentiae, quo ei velimus bonum, quatenus ejus bonum est. Constat ex Matth. 22. *Secundum autem (mandatum) simile est huic: diliges proximum sicut teipsum. & ex Joan. 15. Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem sicut dilexi vos. Et 1. Joan. 4. Hoc mandatum habemus à Deo, ut, qui diligit Deum, diligit & fratrem suum. Dilectio autem est affectus voluntatis, quo volumus bonum personæ*
ama-

amata. Hinc Innoc. XI. damnavit has
 propos. 10 *Non tenemur proximum dili-
 gere actu interno & formali.* 11. *Præ-
 cepto proximum diligendi satisfacere possu-
 mus per solos actus externos.*

Resp. 11. Hoc præceptum complectitur
 omnes creaturas racionales ejusdem nobis-
 cum beatitudinis capaces ; nam ii omnes,
 & soli Charitate divina amari possunt, &
 debent, quibus debemus, & possumus prop-
 ter Deum velle summum bonum beans, in
 cujus communicatione, & capacitate fun-
 datur dilectio Charitatis. Ac proinde
 complectitur omnes Angelos, ac homines
 beatos, animas in Purgatorio detentas, &
 omnes homines viatores ; sive sint justii,
 amici, consanguinei, Catholici ; sive pec-
 catores, inimici, extranei, & infideles : sunt
 enim hi omnes nobis proximi communio-
 ne capacitatis ejusdem beatitudinis, ac hæ-
 reditatis æternæ, quam jam beati possi-
 dent, & ad quam alii destinantur, & quam
 possunt consequi, quamdiu in via sunt.
 Ideoque amandi sunt amore benevolentia,
 tendentis ad unionem, quæ intercedere de-
 bet inter fratres, & cohæredes. Unde te-
 nemur omnes omnino homines in univer-
 sali amare, nullo excepto ; in particulari
 verò hos determinatè, quibus opitulari de-
 bemus, vel in quos odium deponi nequit,
 nisi sigillatim actu interno diligantur.

Hinc soli Dæmones, & homines jam
 dam-

damnati excipiuntur: quia Charitas est amor benevolentiae, quo volumus praecipue beatitudinem aeternam, & quae ad eam conducere possunt. At hoc non licet damnatis velle; nam amor ille repugnet Charitati erga Deum, qua approbamus ejus justitiam, inquit S. Th. q. 25. 2. 11.

Resp. III. Hoc praecipuum, ut est affirmativum, obligat ad amandum proximum propter Deum amore benevolentiae affectivo, & effectivo, sicut nos ipsos amamus, non quidem secundum omnimodam qualitatem, (ut ait S. Thom.) sed secundum similitudinem; ita ut idem bonum proximo velimus, & ei quantum possumus procuremus in necessitate, quod tenemur nobis velle, & rationabiliter volumus: & quidem principaliter beatitudinem aeternam, ac media ad eam assequendam necessaria; secundario autem bona temporalia necessaria ad vitam corporalem convenientem, & quatenus ex auxilio gratiae ad salutem conducunt, eaque, quantum possumus, ei procuremus in ejus necessitate. *Velle debemus, ut omnes nobiscum diligant Deum, & totum, quod vel eos adjuvamus, vel adjuvamus ab eis, ad unum illum finem referendum est.* ait S. August. lib. 1. de Doctr. Christ. c. 29.

Obligat autem ad eliciendum saepe in vita actum internum amoris supernaturalis erga proximum propter Deum, & ad exer-

cendum externum, seu effectivum amorem positum in opitulatione proximi, sive spiritali, sive corporali, quoties ipse indiget, & possumus ei opitulari: nam amare est bonum velle, & facere, cum possis, juxta illud 1. Joan. 3. *Non diligamus verbo, neque linguâ, sed opere, & veritate.* Deinde internus amor proximi præceptus est in bonum, ac utilitatem proximi: at non potest prodesse proximo, nisi per Beneficia, & auxilia.

Dixi, *Propter Deum*, hoc est, quia ad Deum pertinet ut imago ejus, ut capax dilectionis, & possessionis ejus, ut ab ipso Creatus, Redemptus, &c. Ita ut Deum in ipso amemus, &c. Et quia id Deo summè bono, & amato placet. Nam amare proximum propter aliquam utilitatem temporalem, vel quodvis aliud motivum naturale, non est actus Charitatis. *Siquis quemlibet amat, sed propter Deum non amat, Charitatem non habet.* ait S. Gregor. Homil. 38. in Evang. & S. August. lib. 1. de Doctr. Christ. cap. 27. ait: *Omnis homo, in quantum homo est, diligendus est propter Deum, Deus verò propter seipsum.* Et verò debemus diligere alios, sicut Christus nos dilexit, ex Joan. 15. supra cit. Christus autem omnes dilexit propter Deum.

Hinc objectum formale, seu motivum, Charitatis erga proximum est infinita Dei bonitas absoluta, seu amabilitas, quæ sicut
mo-

movet ad amorem Dei, movet quoque ad amorem proximi propter Deum; eo quòd ad Deum pertineat, & Deus amet omnes homines, etiam peccatores, quandiu sunt in via, volendo illis summi boni, nempe sui ipsius fruitionem, eis conferendo media ad eam assequendam sufficientia, aliàque bona, velitque, ut omnes amemus.

Resp. IV. Hoc præceptum, quatenus est negativum, vetat pro quovis tempore odium, & omnes actus oppositos amori benevolentia, ne scilicet proximo unquam velimus, optemus, inferamus malum spirituale; nec etiam temporale, saltem ut ipsius malum, & sine justa causa, & auctoritate. Quod addo, quia ex justa causa, & auctoritate potest inferri malum temporale proximo ob finem bonum, v. g. aliqua puni- tio à superiore correctionis causâ, vel à iudice ob crimina ex motivo iustitiæ. Hinc nunquam licet odisse ullum hominem, quantumvis improbum, ex displicentia personæ, ei optando malum, quatenus ejus malum est, aut gaudendo de ejus malo ut ejus malo, vel dolendo de ejus bono, ut ejus bonum est. Duæ autem sunt Regulae generales duplicis hujus præcepti à scriptura traditæ, & lumine naturali notæ. 1. Pro affirmativo. *Omnia quaecumque vultis (rationabiliter) ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hac est enim Lex, & Propheta.* Mat. 7. 2. Pro negati-

vo. *Quod ab alio oderis fieri tibi, vide, ne tu aliquando alteri facias.* Tob. 4. Hinc S. August. lib. de vera Relig. cap. 46. ait. *Ea est Regula dilectionis, ut, qua sibi vult bona provenire, & illi velit; & qua accidere sibi mala non vult, & illi nolit.*

Q. 2. *An tenemur diligere inimicos, id est, eos, qui nos, vel nostros oderunt, vel aliquâ injuriâ affecterunt?*

Resp. I. Præceptum Charitatis erga proximum obligat etiam erga inimicos, perinde, ac si tales non essent. *Ita omnes.* quia nihilominus sunt verè proximi, utpote ejusdem nobiscum æternæ beatitudinis capaces, per quam capacitatem nobis societate quadam junguntur. Quare tenemur eos non solum non odisse, sed etiam positivè diligere amore affectivo, non quidem ut sunt inimici, sed ut sunt homines beatitudinis capaces, & quia Deus vult, ut illos amemus. Et constat etiam ex Matth. 5. *Ego autem dico vobis: diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos: & orate pro persecutibus & calumniantibus vos.* Quæ verba, juxta Ecclesiæ, & Patrum interpretationem continent verum præceptum, quod est etiam juris naturalis.

Resp.

Resp. II. Ex Charitate obligamur erga inimicos generatim ad ea omnia, ad quæ tenemur erga proximum, modo supra explicato; siquidem sunt verè proximi nostri. Speciatim verò tenemur 1. Omne in illos odium, ac vindictæ affectum rejicere, ac deponere, atque omnes offensas ex corde iis remittere, ita ut ob offensam illis non malè velimus, sed ea non obstante semper parati simus iis exhibere debita internæ dilectionis signa, etsi veniam non petant, imò in odio contra nos persistant, ex Matth. 6. *Si non dimiseritis hominibus: nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra.* Et Eccli. 10. *Omnis injuria proximi ne memineris: & nihil agas in operibus injuria.* Unde nunquam licet iis velle malum ut eorum malum, nec de malo ut eorum malo gaudere, vel de eorum bono ut eorum bono dolere; hæc enim sunt odii actus. *Cùm ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas, & in ruina ejus ne exubret cor tuum: ne fortè videat Dominus, & displiceat ei.* Prov. 24. *Si de prosperitate addicitur, & de calamitate se odientis latatur, constat, quòd non amat.* ait. S. Gregor. lib. 22. Job. cap. 6. neque licet à Deo, vel hominibus vindictam injuriæ expetere ex displicentia personæ, multò minus eam sumere.

2. Tenemur eos non excludere ab actu interno Charitatis, quem erga proximum

elicimus, sed eos in eo generatim includere; imò in particulari hos numero, ac determinatè diligere, quoties periculum est, ne ob gravem injuriam acceptam eos oderimus, eisque malum optemus, ut sæpe contingit, nisi illud odium actu amoris, & oratione cohibeatur: nam tunc ille amor est medium necessarium ad servandum præceptum.

3. Tenemur inimicis ex interno affectu præstare communia dilectionis signa, & beneficia, quæ aliis ejusdem statûs, & conditionis præstare solemus, qualia quæ Christiano debentur à quovis Christiano, concivi à concive, cognato à cognato, pauperi à divite, superiori à subdito, &c. *Ita commun. S. Thom. 22. q. 25. a. 9.* nam tenemur inimicos diligere, eis benefacere, & pro eis orare, in particulari quidem, quando occurrit necessitas: & in communi extra casum necessitatis, quando scilicet alios homines in communi amamus, vel aliis hominibus benefacimus, aut pro eis oramus in communi, etiam absque obligatione. Hinc non licet inimicum excludere à communibus orationibus, vel elemosynis, à resalutatione, à responsione ad interrogata, mercium expositarum venditione, &c. Nam talis exclusio esset vindicta privato illicita, & in talibus circumstantiis signum odii præbens scandalum; ideoque de se adversatur Charitati, & quidem graviter.

Spe.

Specialia autem benevolentiae, signa, & beneficia non tenemur eis praestare per se loquendo, nisi iis indigeant; sed solum esse parati ad praebendum, quando egebunt: quia praecipuum de exhibenda benevolentia non obligat pro omni tempore, sed tantum in casu indigentiae proximi, juxta illud Prov. 25. *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum... & Dominus reddet tibi.* Enimvero ex praecipuo Charitatis non aliter tenemur, per se loquendo, amare inimicos atque alios homines; nam non magis sunt proximi nostri, quam alii homines. Non tenemur autem per se loquendo amare alios homines in particulari ex lege Charitatis, nisi in casu necessitatis; & extra casum necessitatis sufficit, si eos amemus in communi, & eis communia benevolentiae signa exhibeamus.

Dixi, *Per se loquendo.* Nam ob circumstantias quasdam potest esse ratio obligationis ad ista specialia praestanda inimico, ut periculum scandali ex omissione, inimici necessitas spiritualis, vel temporalis, exhibitio specialium signorum amoris ex parte ipsius. Item si per aliqua specialia beneficia, vel signa amoris certo possis, saltem sine gravi incommodo, inimicum tibi, & Deo reconciliare, ad ea teneris; quamvis ille prior offenderit, & nolit inimicitiam deponere, nisi tu eum sic praevenias, juxta illud ad Rom. 12. *Noli vinci à malo, sed*

vince in bono malum. Quia ex Charitate tenemur grave damnum proximi, præsertim spirituale, licet ex ejus culpa obveniens, impedire, vel tollere, cum possumus saltem sine nostro gravi incommodo: Imò juxta Suarez, & alios, si inimicum ante offensam solebas salutare, alloqui, cum eo conversari, &c. Tametsi illa sint specialia dilectionis signa, teneris eadem præstare, nisi circumstantiæ speciales aliud postulent, vel excusent, ut si specialis illa benignitas inimico non sit profutura: quia istorum recusatio extra circumstantias speciales censetur communiter signum odii, vindictæ, vel contemptus, ac proinde odii fomitem, & scandalum præbet, & Charitati adversatur. Item tenemur specialia beneficia, & signa inimico exhibere, si ipse ea nobis prius exhibeat: nam horum omissio censeretur moraliter vindicta, & signum inimicitæ: quæ præcepto negativo vetantur.

4. Tenemur inimico veniam petenti non solum offensam condonare ex animo, nempe odium, malevolentiam, & vindictæ appetitum rejiciendo, ac deponendo (ad quod obligamur etiam si non peteret) sed etiam externa benevolentia, & reconciliationis signa exhibere, habita ratione circumstantiarum. Tunc enim horum omissio esset quædam odii declaratio, vindicta, & scandali causa. Excipe nisi sit Pater,
vel

vel quivis Superior, qui quandoque potest
justæ correctionis causâ erga liberos, vel
subditos benevolentia signa differre, mo-
dò intus Charitatem servet.

5. Tenemur inimicis in necessitate sive
spirituali sive corporali opitulari, & dam-
num in honore, fama, corpore, vel rebus
impedire, saltem dum sine nostro gravi
damno possumus. *Benefacite his, qui ode-
runt vos.* Mat. 5. nam ad id tenemur er-
ga proximum. Porro qui alterum injustè
offendit, tenetur veniam petere; nam id
exigit ratio justitiæ: quod si duo mutuo se
offenderunt, tunc si offensio sit æqualis
gravitatis, tenetur reconciliationem pe-
tere, qui prius offendit: si inæqualis, tene-
tur ille, qui gravius offendit; nisi fortè gra-
vior offensio æquaretur prioritati, offen-
sionis, judicio prudentis; tunc enim pares
essent.

Resp. III. Non tenemur remittere ini-
mico satisfactionem debitam, ut honoris,
famæ, vel pecuniæ: quia eam exigere non
est vindicta, sed usus juris. Quippe inju-
riam passus habet jus ad congruam satisfa-
ctionem, & jus illud per legitimam pote-
statem prosequendi. Et hæc compensatio,
seu restitutio non expetitur, quatenus est
malum inimici, sed quatenus in nostrum
bonum justum cedit, & malum nostrum
expellit. Imò adversus illum licet insti-
tuere actionem tum civilem, tum crimi-

nalem, modò id non fiat ex odio, vindicta, vel alio pravo fine. Civilem quidem, ut damnum illatum compenset, vel pro injuria satisfaciatur: criminalem verò ex amore publicæ justitiæ, ne aliis noceat, vel ne impunita maneant crimina cum Reip. damno. Qui tamen uterque procedendi modus ordinariè non vacat periculo, cum pauci amore justitiæ, aut boni communis ducantur, plurimi verò vindictæ explendæ desiderio. Ita S. Thom. 22. q. 108. a. 1. ubi ait. *Vindictio fit per aliquod pœnale malum inflictum peccanti. Est ergo in vindicatione considerandus vindicantis animus. Si enim ejus intentio feratur principaliter in malum illius, de quo vindictam sumit, & ibi quiescat, est omnino illicitum: quia delectari in malo alterius pertinet ad odium, quod Charitati repugnat, qua omnes homines debemus diligere. Nec aliquis excusatur, si malum intendat illius, qui sibi injustè intulit malum: sicut non excusatur aliquis per hoc, quod odit se odientem. Non enim debet homo in alium peccare propter hoc, quod ille peccavit prius in ipsum. Hoc enim est vinci à malo, quod Apostolus prohibet. Rom 12. Dicens, noli vinci à malo, sed vince in bono malum. Si verò intentio vindicantis feratur principaliter ad aliquod bonum, ad quod pervenitur per pœnam peccantis: puta ad emendationem*

pec-

peccantis, vel saltem ad cohibitionem ejus, & quietem aliorum, & ad justitia conservationem, & Dei honorem, potest esse vindictio licita, aliis debitis circumstantiis servatis.

Æquam tamen ad arbitrium prudentum satisfactionem ab inimico oblatam acceptare tenemur ex Charitate: nec tunc licet judicem interpellare, nisi reus sit Reip. noxius, vel periculum sit, ne alios similiter injuriâ afficiat. Nam extra hos casus actionem civilem instituere, & inimicum sumptibus onerare est contra Charitatis legem vetantem, ne alteri facias, quod tibi non vis rationabiliter fieri.

Q. 3. *An vindicta, seu redditio mali pro malo, facta auctoritate privata semper est illicita?*

Resp. Aff. Constat 1. Ex Eccli. 28. *Qui vindicari vult, à Domino inveniet vindictam... Memento novissimorum, & desine inimicari.* Et ex Mat. 7. supra cit. & ex Rom. 12. *Nulli malum pro malo reddentes... Non vosmetipsos defendentes (hoc est ulciscentes.) Scriptum est enim: mihi vindicta, & ego retribuam, dicit Dominus, &c.* Et 1. ad Thess. 5. *Videte, ne quis malum pro malo alicui reddat.* 2. Quia vindicta privatâ auctoritate illata, est non solum contra Charitatem, sed eti-

ara

am contra justitiam: tum quia est usurpatio alienæ potestatis, nempe Superioris, ad quem solum punitio pertinet: tum quia quisque habet jus, ut non puniatur ab eo, qui nullam habet auctoritatem, & jurisdictionem in ipsum. Imò nunquam licet expectere punitorem inimici, etsi justam, & legitima auctoritate factam, quatenus ejus malum est; nam hoc est actus odii nunquam liciti.

CAPUT III.

De Ordine Charitatis:

Q. 1. *AN Ordo in Charitate servari debet?*

Resp. Aff. Ita omnes. Prob. 1. ex Cant. 2. *Ordinavit in me Charitatem.* 2. Ex S. Aug. lib. 1. de Doctr. Christ. cap. 27. *Ille justè & sanctè vivit . . . Qui ordinatam dilectionem habet, ne aut diligat, quod non est diligendum; aut non diligat, quod est diligendum; aut amplius diligat, quod est minus diligendum; aut equè diligat, quod vel minus, vel amplius diligendum est . . . Etsi Deus omni homine amplius diligendus est, amplius quisque debet Deum diligere, quàm seipsum. Item amplius alius homo diligendus est, quàm corpus nostrum: quia propter Deum ista omnia*